

Rafał JAGODA

OCENA PROGRAMU NAUCZANIA PRZEDMIOTÓW ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ PRZEPROWADZONA PRZEZ STUDENTÓW WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH I ZARZĄDZANIA UNIwersYTETU SZCZECIŃSKIEGO A POTRZEBY RYNKU

ASSESSMENT OF THE TEACHING PROGRAMME OF ACCOUNTING RELATED SUBJECTS IN THE OPINION OF STUDENTS FACULTY OF ECONOMICS AND MANAGEMENT UNIVERSITY OF SZCZECIN VERSUS MARKET REQUIREMENTS

Instytut Rachunkowości, Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie
ul. A. Mickiewicza 64, 71-101 Szczecin

Abstract: The purpose of the paper is to try to answer the question: in what way students see the teaching programme of accounting related subjects and what they think of its usefulness in practice. The study also presents expectations of future employers (owners of accounting service companies) in the area of the knowledge and the skills of graduates of accounting specializations. Information related to the assessment of the way in which lectures on accounting related subjects are given indicates that theoretical ways of passing on the knowledge still prevail. It is similar in case of exercises. Students evaluated the practical usefulness of each particular subject differently, and, according to the opinion of accounting service companies, the knowledge of all the subjects listed in the hour schedule should be of high or a very high level. Accounting service companies as well as students think that more time should be expended on working with accounting applications and simulating the business activity as it would increase the graduate's chances on the labour market.

Słowa kluczowe: dydaktyka, program studiów.

Key words: didactics, study programme.

WSTĘP

W następstwie kryzysu gospodarczego pogorszyła się sytuacja na polskim rynku pracy. Rośnie liczba osób poszukujących pracy, a tym samym rosną wymagania pracodawców dotyczące umiejętności oraz wiedzy potencjalnych pracowników. Tak bardzo pożądane doświadczenie i umiejętność rozwiązywania realnych problemów są weryfikowane już w pierwszych etapach akcji rekrutacyjnych przedsiębiorstw. Większość absolwentów szkół wyższych nie jest przygotowana do samodzielnej pracy w wyuczonym zawodzie. Absolwentom brakuje praktycznych umiejętności. Mają problem z wykorzystaniem zdobytej wiedzy. Poza tym często nie opanowali w bardzo dobrym stopniu wymaganego zakresu materiału.

Celem niniejszej pracy jest próba odpowiedzi na pytanie, jak studenci postrzegają program nauczania przedmiotów z zakresu rachunkowości i co sądzą o jego przydatności

w praktyce. W opracowaniu przedstawiono również oczekiwania przyszłych pracodawców (właściciele biur rachunkowych) dotyczące wiedzy i umiejętności absolwentów specjalności rachunkowość.

Celem badań była ocena przydatności nauczanych przedmiotów, formy prowadzenia zajęć i ich wymiaru godzinowego, wskazanie trudności, z jakimi borykali się studenci podczas praktyk oraz określenie oczekiwań przyszłych pracodawców.

Podobne badania były przedmiotem następujących opracowań: B. Rześniowiecka, J. Sarna, A. Szczęśna. 2003. Program i formy nauczania rachunkowości na Uniwersytecie Szczecińskim a oczekiwania studentów [w: Dydaktyka w naukach ekonomicznych]. Szczecin, Akademia Rolnicza; A. Buczkowska, W. Gos, M. Kaczmarek, A. Zbaraszewska. 2000. Ocena programu studiów w opinii studentów kierunku „Finanse i bankowość” Uniwersytetu Szczecińskiego [w: Dydaktyka w naukach ekonomicznych]. Szczecin, Akademia Rolnicza.

MATERIAŁ I METODY

Na potrzeby artykułu przeprowadzono dwa badania ankietowe:

1) wśród studentów III i IV roku Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania (WNEiZ) Uniwersytetu Szczecińskiego kierunku finanse i rachunkowość oraz studentów V roku kierunku finanse i bankowość,

2) w biurach rachunkowych w Szczecinie.

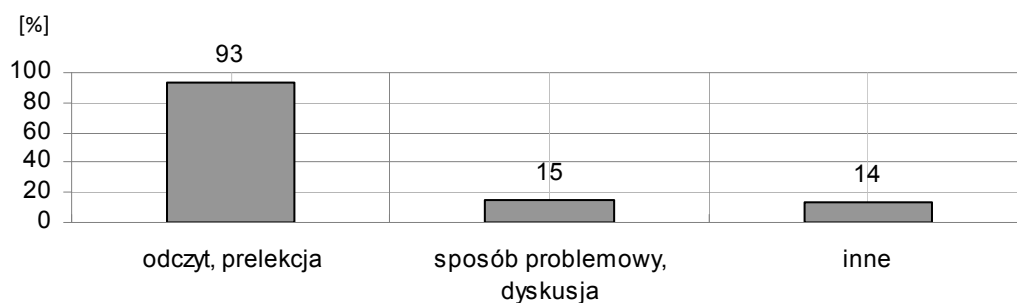
Do badań wykorzystano ankietę audytoryjną (Ankieta audytoryjna 2009). Badania zostały przeprowadzone w październiku 2009 roku i miały charakter fakultatywny.

Respondentów wybrano spośród studentów obecnych w dniu badania na WNEiZ. Ankietę wypełniło 74 studentów III roku, 39 studentów IV oraz 25 studentów V roku Uniwersytetu Szczecińskiego. Łącznie zebrano 138 ankiet, co stanowi 38% ogólnej liczby studentów tych lat. W badaniu nie uwzględniono studentów I i II roku z powodu niewielkiej liczby w siatce godzin przedmiotów z zakresu rachunkowości.

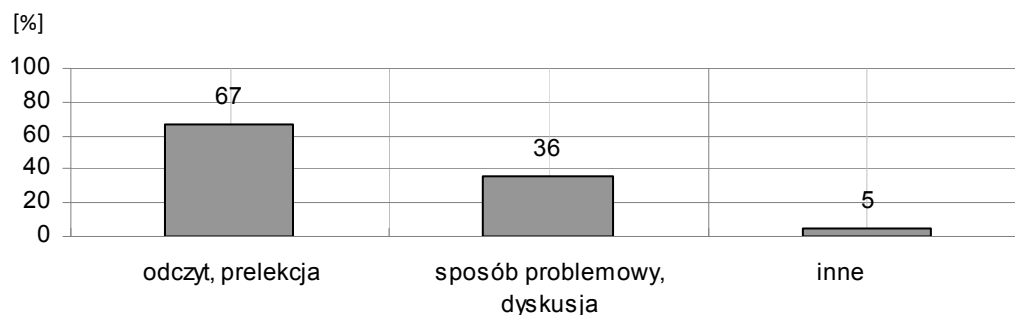
Bania ankietowe przeprowadzono również w 20 szczecińskich biurach rachunkowych. Ze względu na małą liczebność próby badanie to nie ma charakteru reprezentatywnego, w związku z czym nie ma bezpośredniej podstawy do uogólnień. Wobec tego należy uzyskane wyniki odnosić tylko do zbioru biur, w których przeprowadzono ankietę (Statystyka 1998).

OCENA FORMY PROWADZENIA WYKŁADÓW ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ

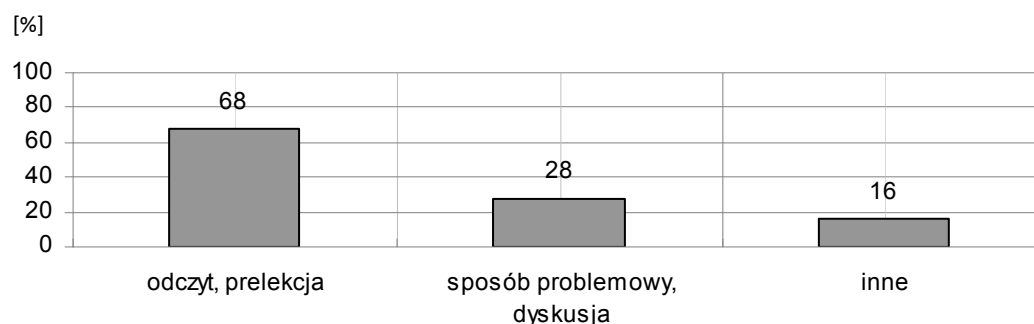
Ocena studentów, dotycząca formy prowadzenia wykładów, jest podobna. Większość z nich uważa, że wiodącym sposobem prowadzenia wykładów jest odczyt lub prelekcja. Duża część studentów IV i V roku uznała, że wykłady są prowadzone w sposób problemowy i za pomocą wspólnej dyskusji, co zilustrowano na rys. 1, 2, 3. Respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Rys. 1. Ocena prowadzenia wykładów na III roku

Rys. 2. Ocena prowadzenia wykładów na IV roku

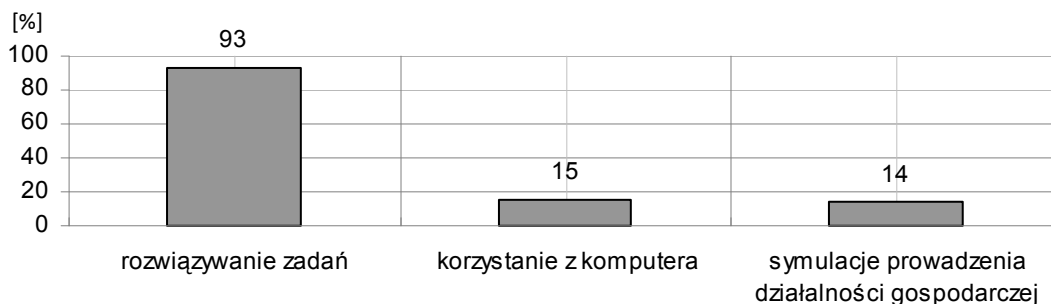
Rys. 3. Ocena prowadzenia wykładów na V roku

OCENA FORMY PROWADZENIA ĆWICZEŃ ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ

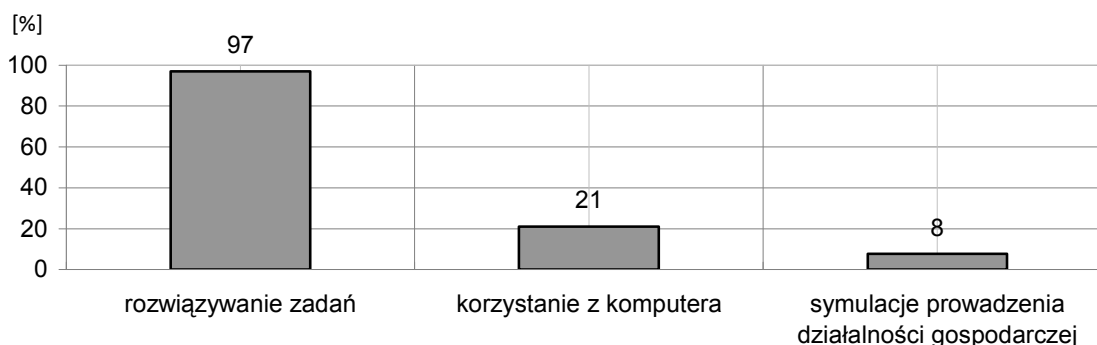
Ponad 90% studentów wszystkich badanych lat wskazało, że dominującą formą prowadzenia ćwiczeń jest rozwiązywanie zadań, zamiast pracy w komputerowych programach księgowych i prowadzenia symulacji działalności gospodarczej. Analizując przedstawione na rys. 4–6 dane, można stwierdzić, że komputerowe programy księgowe podczas ćwiczeń częściej wykorzystują studenci ostatnich lat. Respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

OCENA LICZBY GODZIN PRZEDMIOTÓW ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ

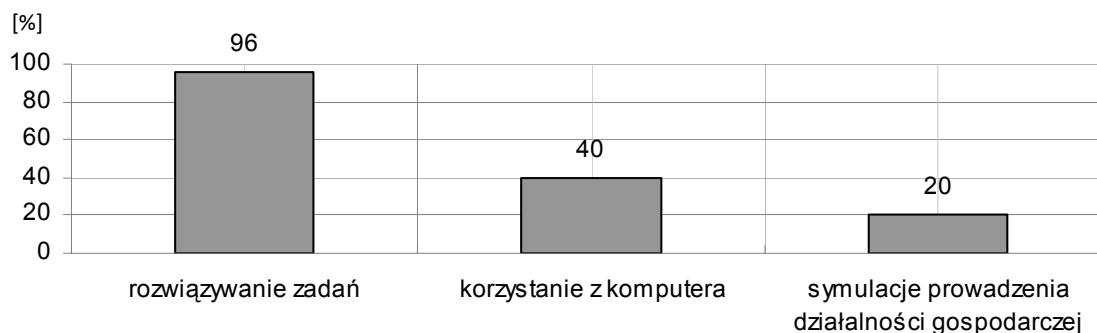
Oceniając liczbę godzin przedmiotów związanych z rachunkowością, studenci posługiwali się pięciostopniową skalą. Odpowiadając na pytanie, mogli wskazać, czy liczba godzin jest niewystarczająca, mała, odpowiednia, duża czy zbyt duża.

Rys. 4. Ocena prowadzenia ćwiczeń na III roku

Rys. 5. Ocena prowadzenia ćwiczeń na IV roku

Rys. 6. Ocena prowadzenia ćwiczeń na V roku

Studenci III roku wskazali, że zbyt dużo godzin przeznaczają się na rachunkowość sektora finansów publicznych i sprawozdawczość finansową, natomiast za mało – na rachunkowość finansową i rachunkowość małych firm. Ponad 60% studentów uznało, że najodpowiedniejszą liczbę godzin przeznaczają się na sprawozdawczość finansową i podstawy rachunkowości.

Studenci IV roku wskazali, że zbyt dużo godzin przeznaczają się na rachunek kosztów, zaś niewystarczającą liczbę godzin – na rachunkowość małych firm. Ich zdaniem odpowiednia jest liczba godzin podstaw rachunkowości.

Studenci V roku za przedmioty, na które przeznaczają się optymalną liczbę godzin, uznali: sprawozdawczość finansową, podstawy rachunkowości, rachunkowość zarządczą i rachunek

kosztów. Dwanaście procent studentów V roku uznało, że zbyt dużą liczbę godzin przeznaczają na rachunkowość finansową i sprawozdawczość finansową.

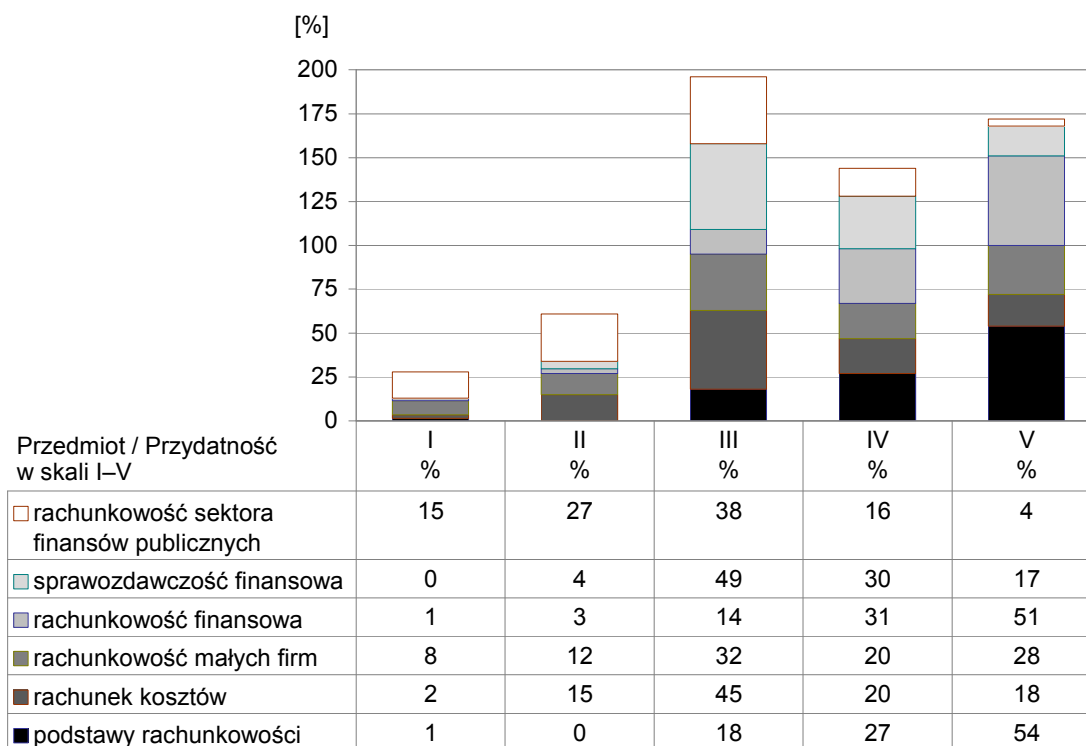
Studenci poszczególnych lat różnie oceniali liczbę godzin przeznaczaną na przedmioty z zakresu rachunkowości. Z przeprowadzonego badania nie wynika jednoznacznie, na które przedmioty przeznaczają się zbyt dużą liczbę godzin, a na które niewystarczająco.

OCENA PRAKTYCZNEJ PRZYDATNOŚCI PRZEDMIOTÓW ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ

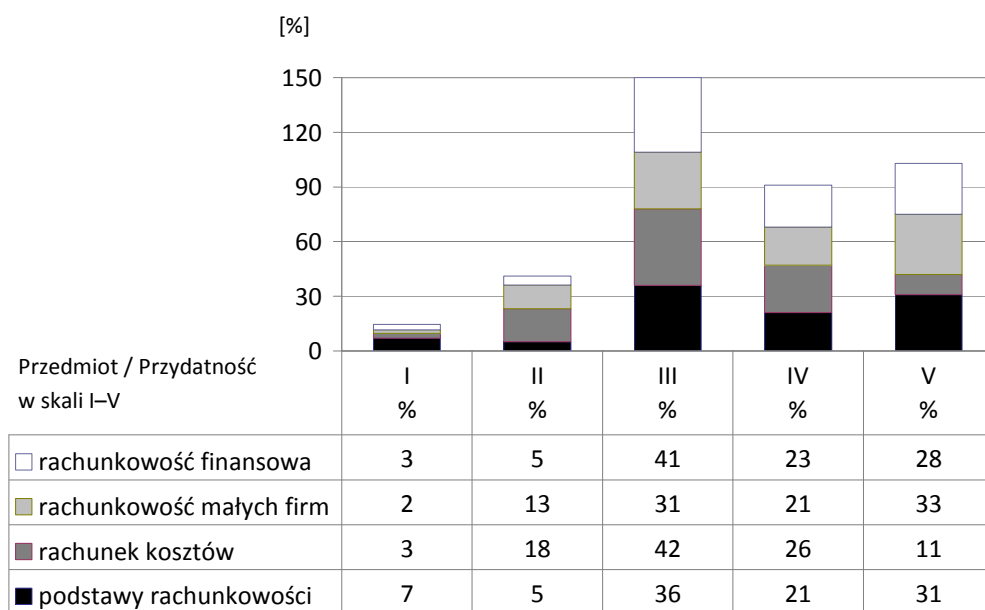
Oceniając przydatność poszczególnych przedmiotów z rachunkowości, studenci posługiwali się pięciostopniową skalą, gdzie: I – przedmiot najmniej przydatny, V – przedmiot najbardziej przydatny (tab. 1, rys. 7, 8, 9). Studenci poszczególnych lat różnie oceniali przydatność przedmiotów z zakresu rachunkowości. Na podstawie przeprowadzonego badania nie można jednoznacznie stwierdzić, które przedmioty są najmniej, a które najbardziej przydatne.

Tabela 1. Ocena przydatności praktycznej przedmiotów z zakresu rachunkowości

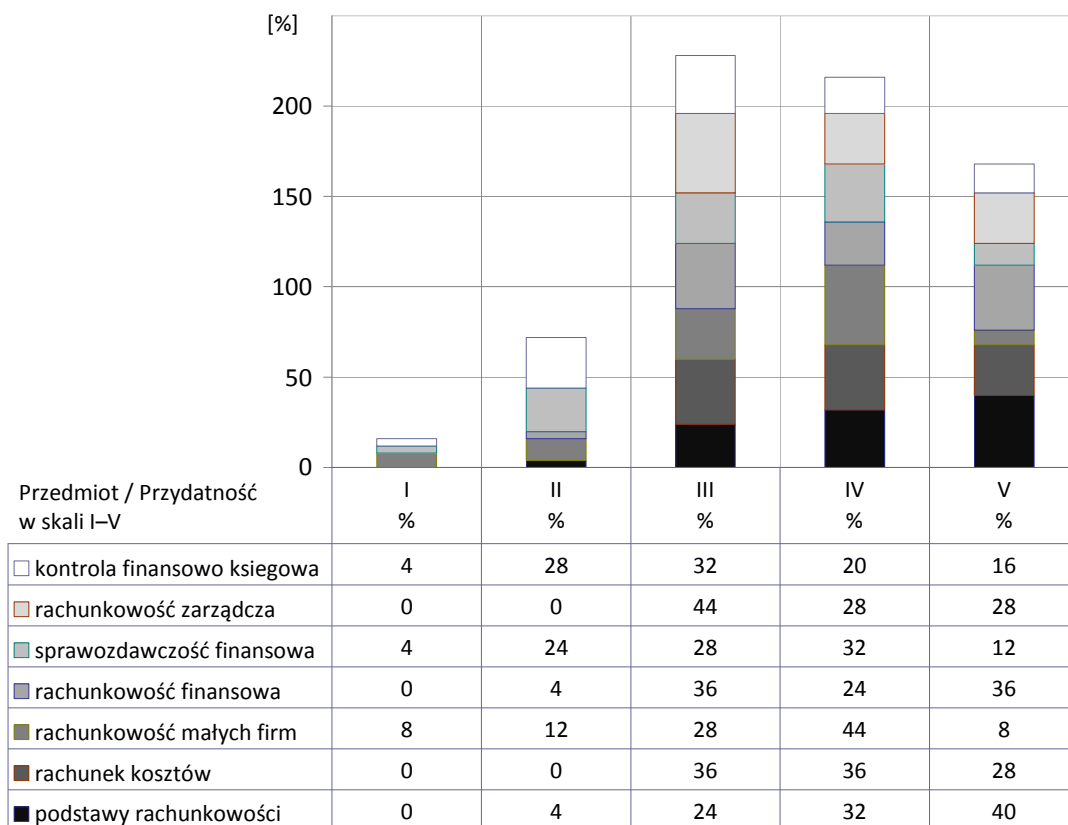
Rok studiów	Przedmiot najmniej przydatny	Przedmiot najbardziej przydatny
III	rachunkowość sektora finansów publicznych	podstawy rachunkowości
	rachunkowość małych firm	rachunkowość finansowa
IV	rachunek kosztów	rachunkowość finansowa
	–	rachunkowość małych firm
V	kontrola finansowo-księgowa	podstawy rachunkowości
	sprawozdawczość finansowa	rachunek kosztów

Rys. 7. Ocena przydatności przedmiotów z zakresu rachunkowości na III roku

Rys. 8. Ocena przydatności przedmiotów z zakresu rachunkowości na IV roku

Rys. 9. Ocena przydatności przedmiotów z zakresu rachunkowości na V roku

OCENA PRAKTYK ZAWODOWYCH

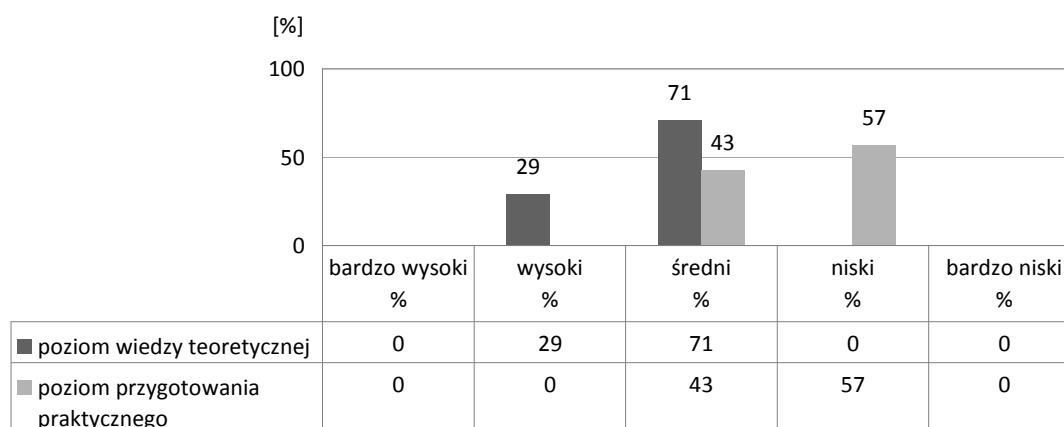
Z badań wynika, że po II roku praktyk nie odbyło 3% badanych studentów, po III roku – 69%, a po IV roku – 40%. Tak duża różnica wynika ze zmiany programu nauczania w nowym dwustopniowym toku studiów, który dotyczy studentów III roku w zakresie obowiązkowych praktyk studenckich. Z badań wynika, że wśród studentów, którzy odbyli praktyki zawodowe, 57% studentów III roku, 50% studentów IV roku i tylko 27% studentów V roku nie miało problemów podczas praktyk. Na nieznaną programów księgowych wskazało aż 73% studentów V roku i tylko 13% studentów III roku. Około 40% studentów konsekwentnie wskazywało na braki w wiedzy teoretycznej, wśród nich 100% na V roku, 60% – na IV roku i 69% – na III roku uznało, że były one wynikiem niedostosowania programu nauczania do potrzeb rynku, a 31% studentów na III roku i 40% studentów IV roku – że wynikały one z ich własnej winy (tab. 2).

Tabela 2. Trudności studentów podczas praktyk

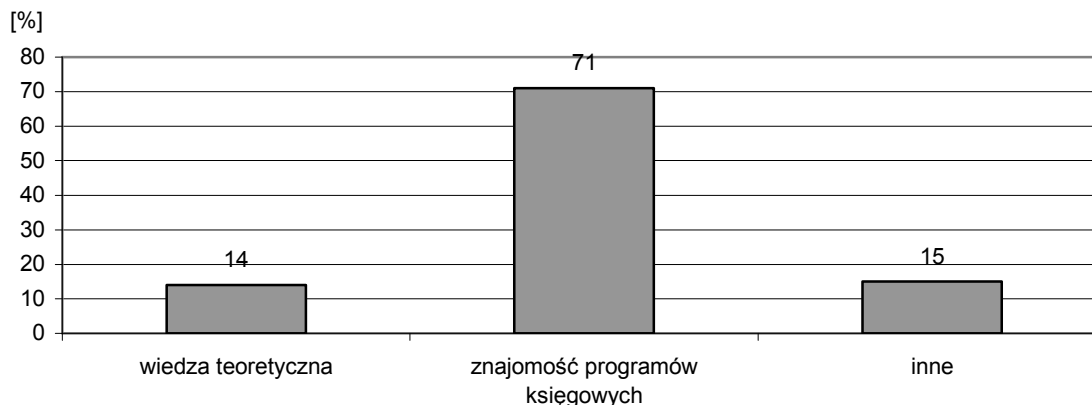
Wyszczególnienie		Studenci III roku	Studenci IV roku	Studenci V roku
		%		
Brak problemów		57	50	27
Nieznajomość programów księgowych		13	42	73
Braki w wiedzy teoretycznej		36	42	40
A	wynikały z niedostosowania programu nauczania do potrzeb rynku	69	60	100
B	wynikały z własnej winy	31	40	–

OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI STUDENTÓW PRZEPROWADZONA PRZEZ WŁAŚCICIELI BIUR RACHUNKOWYCH

Na pytanie, czy zatrudniali państwo studentów, 37% badanych odpowiedziało twierdząco, zaś 63% – negatywnie. Jeśli chodzi o biura, które zatrudniały studentów, 57% chętnie przyjmuje ich do pracy, a 43% nie. Osoby zatrudniające studentów miały ocenić ich wiedzę teoretyczną i przygotowanie praktyczne w pięciostopniowej skali, a także wskazać niedostatki praktykantów. Wyniki przedstawiono na rys. 10 i 11.

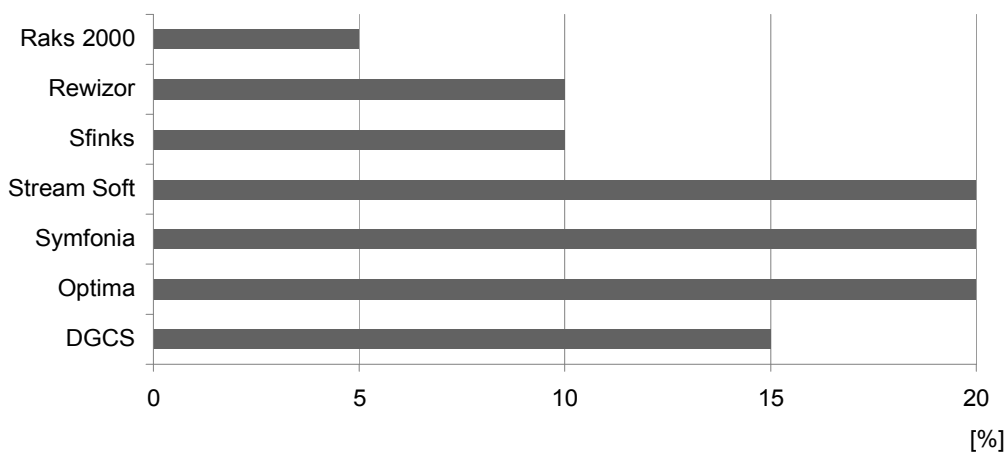
Rys. 10. Ocena poziomu wiedzy teoretycznej i przygotowania praktycznego studentów

Rys. 11. Braki w wiedzy i umiejętnościach praktycznych studentów

Do najczęściej wymienianych programów księgowych, w jakich badane biura rachunkowe pracują, można zaliczyć: DGCS, Optimę, Symfonię, Stream Soft, Sfinksa, Rewizora i Raks 2000.

Na podstawie zebranych danych nie można jednoznacznie wskazać, który z wymienionych programów jest najczęściej wykorzystywany w biurach rachunkowych (rys. 12).

Rys. 12. Programy księgowe wykorzystywane w biurach rachunkowych

Właściciele biur rachunkowych postawili przed studentami wysoką poprzeczkę. Od swych przyszłych pracowników wymagają bardzo wysokiego poziomu wiedzy teoretycznej z przedmiotów z zakresu rachunkowości, które znajdują się w siatce godzin.

PROPOZYCJE ZMIAN W PROGRAMIE NAUCZANIA

Zdaniem studentów należy położyć większy nacisk na przekazanie im wiedzy z zakresu komputerowych programów księgowych. Należy wprowadzić ćwiczenia typu symulacje działalności gospodarczej. Wśród innych propozycji zmian studenci III roku wskazali na potrzebę wprowadzenia dłuższych praktyk obowiązkowych.

Tabela 3. Propozycje zmian w programie nauczania

Proponowane zmiany	Studenci III roku	Studenci IV roku	Studenci V roku
	%		
Żadne	8	3	0
Zajęcia praktyczne – symulacje działalności gospodarczej, praca na programach księgowych	82	95	100
Inne	10	2	0

PODSUMOWANIE

Podsumowując, dane dotyczące oceny prowadzenia wykładów z przedmiotów związanych z rachunkowością wskazują, że przeważa tradycyjny, teoretyczny, sposób przekazywania wiedzy. W przypadku ćwiczeń sytuacja wygląda podobnie. Tylko studenci V roku częściej mają do czynienia z księgowymi programami komputerowymi, co wynika z rozkładu zajęć. Najmniejszy nacisk kładzie się na ćwiczenia typu symulacja działalności gospodarczej. Taka forma ćwiczeń występuje w znikomym zakresie na III i IV roku studiów, a na V roku, zdaniem studentów, występuje dwukrotnie częściej.

Na każdym roku studenci inaczej oceniali praktyczną przydatność poszczególnych przedmiotów. Zdaniem właścicieli biur rachunkowych wiedza ze wszystkich przedmiotów związanych z rachunkowością powinna być na bardzo wysokim poziomie.

Zarówno właściciele biur rachunkowych, jak i sami studenci uważają, że więcej czasu trzeba poświęcić na pracę w programach księgowych i symulacje działalności gospodarczej. Wtedy wzrosną szanse absolwentów na rynku pracy.

PIŚMIENNICTWO

Wikipedia. Wolna encyklopedia, http://pl.wikipedia.org/wiki/Ankieta_audytoryjna, dostęp dn. 20.11.2009 r.

Statystyka. 1998. Red. J. Hozer. Szczecin, Uniwersytet Szczeciński.